

Inhoud

1. Maasoord	7
2. Maasoorden	20
3. Passanten	35
4. Aanvaring	44
5. Schoolkrant	62
6. Prijsvraag	71
7. Averij	85
8. “Zegeningen”	106
9. Gustaaf	120
10. Zuur en zoet	136
11. Vitrinekastje	152
12. Beerput	165
13. Presentatie	183
14. Doldwaze donderdagen	197
15. Kopzorg	215
16. Heisa	233
17. Valse noten	247
18. Alarm	263
19. Telefoontjes	279
20. Miltjes	292
21. Aanmeldingen - afmeldingen	313
22. Aida	329
23. Aida (reprise)	341

Elke overeenkomst met gebeurtenissen uit het verleden of met bestaande personen berust op zuiver toeval.

I

Maasoord

De dag waarop Henri Koudijs zich voor het eerst op Maasoord liet zien, was ook de dag waarop de school aan haar aftakeling begon. Dit althans werd de almaar stelliger overtuiging van mijnheer Verhulst, de conciërge van Maasoord. Nog weer later wist hij zeker dat hij dit vóór die fatale dag al had geweten.

Een gevoel van onrust, of misschien eerder nog van ongenoegen, was al ontstaan voordat hij de nieuwe Rector had gezien. Dat was toen hij hem de eerste keer hoorde. Het verzoek van Koudijs per telefoon om de aula in te richten voor zijn eerste ontmoeting met het personeel had bepaald niet als een verzoek geklonken. Mijnheer Verhulst was het zo anders gewend geweest. De oude rector was altijd naar hem toegekomen om iets te vragen. De aanvechting om die ergens mee dwars te zitten had hij bij hém nooit gevoeld.

Voor de oude rector zou hij de kathedraal dan ook nooit die plaats op het podium hebben gegeven, waar de spreker de meeste hinder ondervond van het verblindende podiumlicht. Met groot genoegen had hij toegekeken hoe Henri Koudijs na zijn statige entree, op het punt van spreken zijn ogen verschrift met zijn rechterhand had afgeschermd. Daarna had de nieuwe Rector nogal stuntelig geprobeerd om het ding te verplaatsen. Welwillend was mijnheer Verhulst naar het podium gelopen en had hem getoond hoe je de wieltjes moest ontgrendelen voor je hem kon verrijden. Het gegniffel in de aula was zijn grootste genoegdoening geweest.

Mijnheer Verhulst was al de conciërge, toen Maasoord C.S.G. met drie eerste klasjes het levenslicht zag en hij, met de oude rector naast zich, in enkele jaren tijd het pasgeboren schooltje zag uitgroeien tot een bloeiende gemeenschap. Dat bleef lang zo. Maasoord C.S.G. verwierf zich een klinkende naam in Maasoord, de plaats waaraan de school haar naam had ontleend. De naam van mijnheer Verhulst was daar in al die jaren onlosmakelijk mee verbonden. Hij wist dat en was daar trots op, zonder zich er op voor te laten staan.

Tot Henri Koudijs kwam. Met zijn komst veranderde alles. Niet meteen, of in ieder geval niet zodanig, dat het grote onheil zich toen al aftekende. Maar die eerste verschijning op het podium was wel angstaanjagend genoeg geweest om dat gevoel van ongenoegen bij mijnheer Verhulst nog te versterken. Het driedelig zwart waarin de nieuwe Rector gehuld ging was aanvankelijk niet meer dan een onheilspellend teken, iets dat gepaard ging met een verandering die zich hoe dan ook een keer moest voordoen, maar waar mijnheer Verhulst erg tegenop had gezien. Nadat de wisseling van de wacht, eerder dan hij had gehoopt, onvermijdelijk was geworden, bleek zijn vrees voor deze nieuwe Rector gerechtvaardigd. Naarmate de jaren verstreken werd het driedelig zwart van Henri Koudijs een driedelige gesel. Al snel na het vertrek van de oude rector liep mijnheer Verhulst zijn eerste striemen op. Hij doorstond de geseling gelaten, maar de littekens op zijn ziel gingen niet meer weg.

Op vrijdagmiddag schrijnden die het ergst en daarom liet hij nu de rinkelende telefoon langer onbeantwoord dan nodig. Dit deed hij alleen bij buitenlijnen. Vaak hield het bellen weer op, nog voor hij opnam. Soms telde hij stilzwijgend mee en was er, na zijn grimmig ongenoegen over de lawaaiige verstoring, het genot van de stilte die volgde. Hij had geen telefoonvrees – hoe zou dat kunnen als conciërge op een school – en op andere momenten beantwoordde hij elke oproep zo snel hij kon. Maar sinds die eerste aframmeling had hij op vrijdagmiddag een sterke afkeer voor het apparaat.

Dit keer keek hij met een schuin oog naar het toestel, dat maar bleef rinkelen. Hij had niet meegeteld, maar had er voldoende gevoel voor gekregen wanneer ongeveer het laatste signaal zou klinken. Iemand die het langer volhield dan twaalf tonen maakte stevast de serie van eenentwintig vol. Ook deze beller leek hardnekkig genoeg om het maximum aantal te laten klinken. Nadat het rinkelen was opgehouden en mijnheer Verhulst zich weer ontspande, schrok hij op uit zijn voldaanheid toen het meteen opnieuw begon. “Weer zo’n aanhouder,” mompelde hij, terwijl hij met zichtbare tegenzin zijn hand naar de hoorn uitstak.

Mijnheer Verhulst was altijd het eigenzinnige boegbeeld van Maasoord geweest. Zoals degelijkheid bij Duitsers schijnt te horen, of het mondaine bij Parijs, zo hoorde de gemoedelijke ondeugd van mijnheer Verhulst bij Maasoord. Echter, bij hem was het geen

twijfelachtig cliché. Wie iets met Maasoord van doen had kon niet om zijn frivoliteit heen.

Bij binnenkomst kwam je langs zijn loge en niemand moest het wagen om hem niet te zien.

“Alleen Onze Lieve Heer mag hierlangs zonder zich eerst te melden,” kreeg een onbekende bezoeker onmiddellijk te horen, wanneer die zonder hem op te merken langs zijn loket wilde lopen. “Maar dan moet hij nóg eerst laten weten dat hij komt. Wist u dat de koningin audiëntie bij mij aanvraagt?” Mijnheer Verhulst was zich bewust van zijn bijzondere positie in de frontlinie en liet dat maar al te graag blijken. “Mijnheer Verhulst is het beste dat we op Maasoord in huis hebben,” grapte hij zelf vaak tegen nieuwelingen die hem nog niet bij naam kenden. “Op de meiden uit zes VWO na, natuurlijk,” voegde hij daar dan met een twinkeling in zijn ogen aan toe.

Juist toen hij de telefoon oppakte, zag hij één van die meiden op zijn loket afkomen.

“Maasoord Scholengemeenschap, heeft u een momentje?” Hij zette de beller in de wacht en keek met de hoorn in zijn linkerhand en met een uitnodigende grijns op zijn gezicht naar het naderende meisje.

“Wat kan ik voor je betekenen, lieverd?” Ze was met een veront-rust gezicht voor zijn loket komen staan.

“Fietsleuteltje kwijt,” zei het meisje met lichte paniek in haar stem.

“En nu vraag je aan mij of ik je thuis wil brengen,” bood mijnheer Verhulst gul aan.

“Vroeg ik dat? Of wilt u dat?” liet het meisje zich niet uit het veld slaan. Ze keek hem uitdagend aan.

“Het is ook altijd wat met jou, meid. Vorige week een tampon omdat je alles vergeten was en nu dit weer.”

“Wat brengt u me nou in verlegenheid, zeg,” reageerde ze bits. “Ik weet niet waar ik moet kijken. Zit daar iemand mee te luisteren?” Ze gaf een hoofdknik naar de telefoon.

“Die hoort niks en die ziet jou al helemaal niet. Dit is helemaal tussen ons.”

“Weet u of het gevonden is?” negeerde ze hem. De meiden met wie hij zo flirtte waren het gewend.

“Is het misschien dit sleuteltje?” Mijnheer Verhulst trok met zijn vrije hand een la open, haalde er een fietsleuteltje uit en hield het

trionfantelijk omhoog. Opluchting verscheen op het gezicht van het meisje en ze stak haar hand uit.

“Niks voor niks natuurlijk,” zei mijnheer Verhulst en hield haar het sleuteltje voor.

“Een hand op uw zestigste verjaardag en nu een luchtkusje,” zei het meisje, terwijl ze het kusje op haar hand naar hem toe blies en meteen naar het sleuteltje graaide. Mijnheer Verhulst trok op tijd zijn hand terug.

“Waarom bent u het niet komen brengen? U wist het allang. Mijn naam staat op de label.” De verontwaardiging die ze liet doorklinken werd ontkracht door de lach in haar ogen.

“Is hier vanmorgen afgegeven, heerlijk ding. En ik dacht, als ik niet naar jou kom, dan kom jij wel naar mij. Kunnen we weer eens praten.”

“Ik praat niet met u,” zei ze uit de hoogte. “Ik moet uitkijken voor vreemde mannen van mijn moeder. Vooral voor mannen op leeftijd. Mag ik het nou hebben?”

“Pardon.”

Ze bleek het ritueel te kennen. “Mijnheer Verhulst, mag ik alstublieft, alstublieft, alstublieft mijn sleuteltje terug?”

“Natuurlijk, meid. Doe je er voorzichtig mee?”

Hij gaf haar het sleuteltje, dat ze met een hooghartige blik aanpakte. Lachend keek hij haar na toen ze quasi-beledigd weg beende.

“U moet zelf voorzichtig doen,” riep ze van een afstandje over haar schouder heen. “Ik vertel het aan uw vrouw, hoor.”

“Die gelooft jou toch niet,” riep hij haar achterna. Met een wegwerpgebaar liep ze door naar het trappenhuis en verdween uit zicht.

Voor leerlingen was mijnheer Verhulst de conciërge van Maasoord sinds het begin der tijden. Zij vonden hem zeker het beste van Maasoord en omdat de oude rector dat ook vond, was hij dat zelf ook maar gaan zeggen. Verder was hij van iedereen op Maasoord het slechtst. Ook dat ging hem gemakkelijk af. Jaloersmakend slecht vond het personeel hem. Docenten konden daar niet tegenop. Natuurlijk niet slecht in de slechte zin van het woord, want dan werkte je niet op een school als Maasoord. Voor mensen die echt niet deugden was er op Maasoord geen plaats, althans, toen nog niet.

Voor mijnheer Verhulst, hoe slecht ook, was er al heel lang plaats, langer dan voor wie ook, op de oude rector na. In zijn vrijmoedigheid deed hij een flinke dosis spot. Met daarbij de uitdaging om zo

ook te reageren. Deed iemand dat, dan belandde die doorgaans met een verbale upper cut in de hoek. Was iemand hem een keer de baas, dan steeg die in zijn achting. Alleen de bijdehandste meiden uit zes VWO mochten gebekt genoeg van hem zijn en liet hij met alle plezier winnen.

Mijnheer Verhulst was zo'n conciërge die van alles wat de school te bieden had, het langst in het geheugen van leerlingen bleef hangen. Dat zat hem, naast de dingen die hij zei, niet zozeer in wat hij deed, maar juist in wat ze dachten dat hij niet deed. Ze vonden hem uitgesproken lui, maar verder buitengewoon leuk en ongelooflijk aardig.

"U zit altijd maar achter dat loket. Verveelt u zich nooit?" kreeg hij nogal eens te horen.

"Ik zit hier speciaal om er voor jou te zijn. Hoe kan ik me nou vervelen als ik jou zie?" was zijn standaard reactie.

Zijn dagelijkse gang langs de lokalen om absenten op te nemen telde in hun ogen niet. Ze zagen hem dan maar één moment anders en stonden er niet bij stil dat hij dertig lokalen langs moest, plus de gymzalen. En omdat hij tijdens leswisselingen en in de pauzes altijd zorgde dat hij achter zijn loket zat, leek hij op die plek vastgenageld. Van zichtbare inspanning gaf hij nooit blijk, hoorbare vrijpostigheid maakte hij tot zijn handelsmerk. Mijnheer Verhulst had iets van de nar in een Shakespeare-stuk, die altijd in de buurt van iedereen leek te zijn en veel meer mocht zeggen dan wie ook. De leerlingen vonden het prachtig.

Een goede conciërge, wist mijnheer Verhulst, was er één van wie opviel dat hij er was, er ook altijd al leek te zijn geweest en bekend was met alles en iedereen. Wat hij uitvoerde was net zo goed van belang, maar alles wat inspanning en onzichtbaarheid met zich meebracht kon maar beter gedaan zijn voor de leerlingen kwamen, of nadat ze weer weg waren. Tijdens schooluren moest een conciërge voor iedereen beschikbaar zijn en mijnheer Verhulst was er altijd, al was het maar om niet langer dan strikt noodzakelijk alleen met mevrouw Verhulst te hoeven bivakkeren. Hij gaf wel om haar, maar het liefst op enige afstand. Zo hield je een huwelijk in stand, was zijn uitleg.

Wel was de hand van mevrouw Verhulst altijd zichtbaar. Elke dag verscheen hij in een keurig gestreken wit of lichtroze of mintgroen overhemd en voor elke dag van de week had hij een ander jasje en

een bijpassende strop. De spijkerbroek daaronder was een concessie aan hem, maar met de glanzend gepoetste, zwartleren schoenen maakte zij weer haar punt. Hij zag zijn veelvuldige afwezigheid thuis zelf niet als vlucht. Mijnheer Verhulst had er plezier in om op school te zijn. Tijdens het vroege uur voordat anderen binnen druppelden en het late uur nadat iedereen vertrokken was, waande hij zich bij zijn werkzaamheden de koning van Maasoord en zo werd mijnheer Verhulst voor de komst van Henri Koudijs en de fusie met vijf VMBO scholen die daarop volgde, het bakken van iedereen. Dat had van mijnheer Verhulst zo moeten blijven. Hij vond de fusie een ramp.

Voordat de fusie plaatsvond was zijn onderkomen het centrale punt van de school, de huiskamer van Maasoord. Bij mijnheer Verhulst begon de Maasoord familie de schooldag. Er was bijna geen docent die niet eerst even bij hem binnenliep voor de koffie die daar klaarstond. Daar werden voor aanvang van de lessen alle lopende zaken besproken. Daar werden ook in uitgelaten stemming de directieplannen weggehoond of de meest idiote alternatieven verzonnen.

Het gehoon was niet veel meer dan een ritueel en het personeel nam genoeg met de directie die er was en de dingen die ze bedacht. Verschillen van inzicht werden zelden een kwestie, omdat niemand op zijn strepen ging staan. Daarom ook kon er een onschuldige hang naar anarchie bestaan, die vooral in het hok van Verhulst welig tierde. De oude rector wist dat en negeerde het wijze. Daar werd ook alles uit het verleden tot ongekende hoogte opgehemeld. En daar kwamen alle roddels op gang en vonden van daaruit hun weg de school in.

Overdag was het weer de plek waar hij meisjesenkels verbond na een ongelukje bij gymnastiek (jongensenkels liet hij over aan de gymdocenten) en waar hij troost gaf aan meisjes die uit kwamen huilen na een gestrande liefde. De vertrouwenspersoon die later, na een speciale opleiding hiervoor, werd aangesteld om al het hartzeer van leerlingen te verzachten kreeg het nooit zo druk als mijnheer Verhulst.

Zo werd zijn kamer het middelpunt van het Maasoord-universum. Werkte je op Maasoord en wilde je er bij horen, dan moest je zorgen dat je daar, in dat genoeglijke half uurtje voor aanvang van de lessen, een pleisterplaats vond. Bij die bijeenkomsten werd ook

de pikorde onder het personeel bepaald, met mijnheer Verhulst, de laagste in functie, maar pontificaal op zijn donkerbruine bureaustoel gezeten, als hoogste in aanzien. Langs de achterwand, op enkele afgedankte stoelen uit de docentenkamer, waren de heren en dames met de langste staat van dienst of de grootste mond steevast losjes in competitie om de beste spitsvondigheid van de dag. Op twee stevige, houten tafels langs de zijwanden nestelden zich de rangen daaronder, die voornamelijk meelachten en een enkele keer vermetel genoeg waren om ook iets te zeggen, wat doorgaans werd genegeerd. Aan weerszijden naast het stalen bureau van mijnheer Verhulst, die er dan met zijn rug naar toe zat, verdrongen de onaanzienlijken zich om er toch ook een beetje bij te horen. Een kleine minderheid die geen deel van dit alles uit wilde maken en rechtstreeks doorliep naar de docentenkamer, werd niet tot de Maasoord familie gerekend. Zonderlingen had je nou eenmaal overal.

Vóór de fusie kwam mijnheer Verhulst tijdens de eerste pauze nog wel van zijn plaats. Dan begaf hij zich vlak voor de bel ging naar de keuken en werd daar ongewoon actief. De melkvoorziening aan leerlingen durfde hij destijds aan niemand anders over te laten, vooral ook niet omdat hij bij de oude rector had bedongen voor elk Melkunie bekertje een stuiver meer te mogen rekenen dan waarvoor hij het inkocht. Mijnheer Verhulst was de vertrouweling van de rector en met de toekening van die aanvulling op het schamele conciërge-inkomen had zijn superieur voor ogen gehad om het verblijf van mijnheer Verhulst op Maasoord te bestendigen. Van een ontijdige conciërge-wissel werd een school nou eenmaal niet beter.

Maar met de fusie kwamen er niet alleen vijf scholen bij, maar kwam ook Henri Koudijs en telde een afspraak die niet op papier stond natuurlijk niet meer. De catering werd uitbesteed, de melk werd nog een stuiver duurder, mijnheer Verhulst werd uit de keuken verbannen en met hem de leden van het personeel en de leerlingen, die voor de komst van de cateraar de tent draaiende hadden gehouden. Tegelijk werd hem te verstaan gegeven dat de vroege samenscholing in zijn eigen onderkomen niet langer meer werd geduld.

Zo hadden de keuken van Maasoord en de kamer van mijnheer Verhulst van het ene op het andere moment niet langer meer de functie van verzamelplaats en mokhok. Altijd was de keuken de plek geweest waar leerlingen en docenten elkaar vonden. En was

het verblijf van mijnheer Verhulst de ruimte geweest waar stoom kon worden afgeblazen, ongenoegens hun weg naar buiten konden vinden en conflicten in de kiem konden worden gesmoord. Het was ook de plaats geweest waar de oude rector van mijnheer Verhulst op vrijdagmiddag te horen kreeg wat er onder het personeel leefde. Zo had zijn loge lang gewerkt als drukregelaar. Dit precaire evenwicht werd door de fusie ruw verstoord.

Zonder zijn mokhok namen de ongenoegens op het Maasoord van na de fusie snel toe en werd de ban van Koudijs het startpunt van het relnest, zoals de later aangebrachte rookruimte al snel werd genoemd. Daar blies niemand stoom af, maar bereikten de ongenoegens gaandeweg het kookpunt. Toch duurde het nog jaren voordat dit tot een uitbarsting kwam. Het deksel knalde van het drukvat af door een bizarre actie van Stijn Valk, een docent Engels die jarenlang onopvallend was gebleven en zich opeens niet meer in had kunnen houden. Vanaf toen hield iedereen de adem in.

Het nieuwe Maasoord en mijnheer Verhulst gingen niet goed samen, maar hij had nog een flink aantal jaren te gaan. Die vielen hem zwaar, ook al deed hij steeds minder. Mijnheer Verhulst hoorde bij het oude Maasoord, nee, was het oude Maasoord. Niemand kon zich Maasoord voorstellen zonder mijnheer Verhulst. Vraag een oud-Maasoorder van voor de fusie naar zijn schoolherinneringen en de eerste die boven komt drijven is mijnheer Verhulst. Zelfs als tijdens een reünie gesprekken een andere richting leken uit te gaan kwamen ze altijd weer bij hem uit.

“Weet je nog van die ene van geschiedenis, met zijn kadaverdiscipline, je weet wel, die chagrijn, hoe heet hij ook al weer, Neuman, ja dat was het, Sjors Neuman. NORS NEUMANN blafte iedereen altijd op z’n Duits. Daar durfde je echt niks bij te flikken, wat een gifkikker was dat. En o ja, toen in Praag, met de excursie, man, wat hebben we toen gelachen. Werd hij ineens verliefd op die nieuwe docente Frans, mevrouw Nieuwkoop. ‘Neukauf’ zei iedereen daarna meteen. Maar zij was wel aardig, we mochten gewoon Miranda zeggen. Wat die in hem zag, ze was wel twintig jaar jonger dan hij. In zijn klas mocht niets en op die excursie mocht ineens alles. Ja, het mocht niet, maar hij zag het niet meer. Hij zag alleen haar nog. Volgens mij was hij toen nog gewoon getrouwd. Bij mijnheer Verhulst lag hij ook niet goed. Werkt mevrouw Verhulst hier ook nog steeds?”

Ook mevrouw Verhulst hoorde bij Maasoord, als schoonmaakster, en haar zag je wel altijd bezig. Zij maakte niet alleen schoon, maar gaf leerlingen de wind van voren als zij afval lieten slingeren. Docenten die er in hun lokaal een zootje van maakten, wat vaak gelijke tred hield met de gang van zaken in hun lessen, riep zij onverbloemd tot de orde: "Jij zit toch in lokaal 107? Moet jij eens goed naar me luisteren. Ik maak hier schoon. Jij maakt hier een bende. Zo blijven wij geen vrienden." Als dit niet hielp kwam het bij haar echtgenoot terecht en via hem bij de oude rector. Zo hadden de Verhulsten zich in de haarvaten van Maasoord weten te nestelen. Voor mijnheer Verhulst had iedereen groot ontzag, voor mevrouw Verhulst nog grotere vrees. "Ik zorg voor de rust," zei mijnheer Verhulst regelmatig met zichtbaar genoegen, "en zij voor de reinheid. Dat houdt de boel in evenwicht."

Mijnheer Verhulst was de man die 's morgens het licht aandeed en het pas weer uitdeed en de school afsloot als iedereen weg was. Als hij 's middags als laatste weer weg ging zat zijn dag er vaak nog niet op. Hij was er dan ook 's avonds, voor een ouderavond of een bijeenkomst van het bestuur. Hij was er na de ingebruikname van het nieuwe schoolgebouw zelfs met regelmaat 's nachts, als het alarm weer eens afging, meestal ten onrechte. Het was een nieuw systeem dat nog barstte van de kinderziektes. Hij ging altijd wel, vanwege die ene keer dat het alarm niet vals was geweest en hij net op tijd was om niet zonder risico een beginnend brandje in de opslagruimte te blussen. Het was al uit voor de brandweer arriveerde. "Sommige mensen krijgen een lintje en ik krijg dit," zei hij nadien over de brandwonden aan zijn handen. Van de oude rector kreeg hij een bijzondere beloning, van het personeel kreeg hij voorspelbaar de wind van voren. "Had toch gewoon laten branden, man."

Hij was er in ieder geval ook op vrijdagmiddag, als de rector naar hem toekwam, en zij samen in de loge van mijnheer Verhulst de voorbije week in ogenschouw namen en op de nieuwe week vooruitblikten. De oude rector kende de waarde van zijn conciërge: met het bestuur besprak hij de formele zaken, één keer per maand, met mijnheer Verhulst de informele, één keer per week. Voor mijnheer Verhulst nam hij de tijd, en ook namen ze dan een borrel en een sigaar en de rector nam de telefoon op als hij ging. Op vrijdagmiddag had mijnheer Verhulst geen telefoondienst.

Het loket ging dicht en niemand haalde het in zijn hoofd om

hun conclaaf te verstoren voor meer dan het toewensen van een goed weekend. Wie had er nou iets dat urgent genoeg was om het niet uit te stellen tot maandag? Zo bereikten de geluiden uit het mokhok en de bevindingen van mevrouw Verhulst de rector en zo bereikte wat de rector van zins was het personeel, nog voor hij zijn voornemens officieel in de personeelsvergadering aan de orde stelde. Niemand van het oude Maasoord keek er vreemd van op als mijnheer Verhulst zonder gewichtigdoenerij op maandag verkondigde dat hij en de rector iets hadden bedacht en vroeg wat de anderen daarvan vonden, al paste beleidsoverleg van een rector met een conciërge van geen kanten in een moderne schoolorganisatie met een professioneel management.

Het oude Maasoord was nog een degelijke school met een nog degelijker directie, docenten die gewoon les gaven en een frivole conciërge. Beter kon je niet hebben, vond iedereen nog. Het was geen excellente school, maar hoe zou dat kunnen met directieleden die nog nooit van excellent management hadden gehoord. Het was gewoon een goede school, niet uitzonderlijk goed, maar goed genoeg om er trots op te zijn daar te mogen werken. Natuurlijk gingen er ook dingen mis, waar dan stevig op werd afgegeven, maar waar ging nou alles goed?

Op het Maasoord van weleer liep niemand in de weg, zelfs de directieleden niet. Terwijl ze toch vaak door de school liepen. Dat moest ook wel want er was nog geen afzonderlijk gebouw voor directieleden. Dat kwam pas later, na de fusie, toen er managers kwamen. Die liepen wel vaak in de weg, al zag het personeel ze zelden. De oude directieleden hadden alleen nog maar een kamer, soms niet veel meer dan een afgescheiden hoekje, zonder e-mail, dus die liepen wat af en daarom zagen en hoorden ze nog wat de docenten deden. Daarom ook begrepen ze, dat ze het niet te snel beter moesten weten dan de docenten. Ze waren niet voor niets directieleden. Dat werd je vaak als je het voor de klas niet zo goed uithield.

Het waren ook gewoon nog conrectoren en ze vielen nauwelijks op. Het nieuwe management koos voor nieuwe benamingen en voor drielidig zwart. Dat viel pas op. De oude directieleden van Maasoord liepen er nog alledaags bij en ze durfden zich amper schoolleiding te noemen. Ze waren zo gewoon dat ze, op de rector na, zelfs nog les moesten geven. Dan keek je wel uit om steeds maar dingen te veranderen. Daar hadden ze zelf ook last van. En alles wat

ze bedachten, bedachten ze nooit alleen. Plannen werden pas aan de docentenvergadering voorgelegd als de rector er voor had gezorgd dat hij, samen met mijnheer Verhulst, bijna iedereen het gevoel had weten te geven dat ze het zelf hadden bedacht. Als zij daar niet in waren geslaagd wist de rector dat het geen goed plan was. Bij twijfel peilde hij dan ook nog de conrectoren.

“Wat denk je Koos, kan het zo? Verhulst had grote aarzelingen,” zei de rector tegen Koos Waterman, één van de conrectoren. De rector had een week zitten broeden op een nieuwe lokalenindeling.

“Gewoon doen zoals jij het wil, Bert,” zei Koos. Alleen oudgedienden zeiden Bert. Nieuwkomers zeiden mijnheer Van den Heuvel. Koos Waterman ging over de examens en was gewend om simpelweg te verordonneren hoe de dingen moesten. Hij kon spreken met het gezag van het examenprotocol.

“Ben jij niet bang voor een rel dan?” vroeg de rector.

“Waarom wil je het eigenlijk zo?”

“Het lijkt me logischer. De talen bij de talen, zaakvakken bij elkaar, een echte bèta-afdeling.”

“Is wel overzichtelijker. Maar dan komt Anton bij Stijn en Harmen en zo zijn er nog meer. Vooral doen als je oorlog wil.”

De rector zuchtte. “Maar wat dan?”

“Geef het in stemming. Als de meerderheid ja zegt, kan niemand jou de schuld geven.”

Zo ging het op het oude Maasoord. Ze zaten wel in de schoolleiding, maar hadden daar nooit een cursus voor gedaan en noemden zichzelf geen managers. Hun gezaghebbendheid werd niet bepaald door de functie die ze bekleedden, maar door wat ze van die functie maakten. Het personeel werd nog gewaardeerd en wat zij vonden telde mee. Dat kwam de directie niet altijd goed uit, maar ze hielden er wel rekening mee. Dat moest ook wel, want ze schrokken terug voor teveel hiërarchie en vonden het knap ongezellig om in de pauzes hun boterhammen in hun eigen hoekje te moeten eten. Dat at lang zo lekker niet.

“Dus jullie willen geen ander lokaal?” vroeg de rector, toen de kruitdampen na de docentenvergadering waren opgetrokken aan de aardrijkskundemensen.

“Nee, Bert, dan moeten we al die atlasen gaan versjouwten.”

“Dat kan ik Verhulst toch vragen. Die regelt wel een paar leerlingen.”

“Je vergeet de wandkaarten, Bert. Die hangen nu perfect.” Smartboards met digitale projectie bestonden nog niet.

“Kan het niet zonder wandkaarten?”

“Kan jij zonder je sigaretten?”

Daar zat wat in. De rector kon niet zonder zijn sigaretten. Hij probeerde dat bijna elke dag, kocht ze dan niet en rookte die dag van een ander. De rector had niet aan de wandkaarten gedacht. Hij gaf geen aardrijkskunde. Hij had voor hij rector werd altijd gymnastiek gegeven en dan heb je wandrékken, geen wandkáárten. Dus hielden de aardrijkskundemensen hun lokalen, kwam er geen optimaal lokalenrooster, maar bleef de verstandhouding wel maximaal goed.

De school zat in een gloednieuw gebouw, geen uitzonderlijk mooi gebouw maar wel een gebouw dat er nog als school uitzag, met gewone lokalen waar docenten nog de baas mochten zijn, zolang ze het niet te bont maakten. Bij de inrichting had de rector wel rekening gehouden met een groepering in vakken, maar dit was doorkruist door persoonlijke voorkeuren.

Zo ging het op het oude Maasoord. Alles in overleg. En zo werd Maasoord groot en bleef de school goed, niet excellent maar goed genoeg om trots te blijven. Vooral mijnheer Verhulst was trots. Maar na de fusie kon trots niet gekrenkter zijn dan die van mijnheer Verhulst. En daarom stond de beller op deze vrijdagmiddag al zo lang in de wacht. Met de lach nog op zijn gezicht na het voorval met het fietsleuteltje, bracht hij de hoorn van de telefoon naar zijn linker oor. Van zijn tegenzin was niets meer te bespeuren.

“Bedankt voor het wachten. Christelijke scholengemeenschap Maasoorden. Met de conciërge..... Lang geduurd? Het spijt me, mevrouw, een noodgevalletje dat mijn onmiddellijke aandacht verdiende..... Nee mevrouw, mijn aandacht voor u is niet minder..... Wie zegt u? Dokter Grootegeest? Nee, die werkt hier niet..... Psychiatrische instelling? Nee, wij zijn een school. Hier werken uitsluitend kleine geesten..... O, niet grappig..... Een school ja, ook een beetje een gekkenhuis..... alweer niet leuk?..... Psychiatrisch ziekenhuis met die naam? Nou, ik heb wel een vermoeden. U moet waarschijnlijk bij het Delta ziekenhuis zijn, dat heette in de prehistorie ook Maasoord..... Ja mevrouw, voortaan meer respect, dag mevrouw.”

Mijnheer Verhulst knalde de hoorn op de haak. “Nog één zo’n

gesprek en ik ben net zo rijp voor dokter Grootegeest als dat mens.”

De vergissing werd vaker gemaakt. De naam van de school was Maasoord geworden omdat de school in Maasoord stond en niemand bij de naamgeving aan het oude gesticht had gedacht. Toen er vijf VMBO's aan Maasoord werden geplakt, maakte Henri Koudijs er simpelweg Maasoorden van. “Behoud van het oude,” was zijn argument, “met de toegevoegde waarde van het nieuwe.” Henri Koudijs was een kei in het mooi verpakken van lelijke dingen.

Maasoorden

De komst van Henri Koudijs bracht ook de komst van Egbert Litjes met zich mee. Of beter, niemand minder dan de formidabele Egbert Litjes bracht Henri Koudijs mee naar Maasoord. Egbert Litjes was heel hoog, nog veel hoger dan de nieuwe Rector. Egbert was zo hoog, dat na zijn komst alleen de oude rector hem nog een tweede keer te zien kreeg. Dat was ook meteen de laatste keer. “Ik voelde me net Mozes op de berg,” was het commentaar van de oude rector tegen Stijn geweest na zijn eerste ontmoeting met deze Egbert. De parallel kreeg nog een ander Bijbels tintje. Egbert Litjes kwam naar Maasoord als een dief in de nacht.

Ineens was hij er, samen met Henri. Ze verschenen in mythische gestalte. Nog voor iedereen de ogen uit kon wrijven stond Henri vooraan op het podium, als de Kolossus van Rhodos. Gigantischer kan niet, zou je denken. Maar achter Henri Koudijs torende Egbert Litjes in de verte nog eens hoog boven de nieuwe Rector uit. Het was niet eens te zien waar Egbert zijn voeten had geplaatst, bijna alsof hij op mysterieuze wijze tegen alle natuurwetten in door de zwaartekracht omhoog werd gestuwd.

Na een bestuurlijke wervelwind die in Den Haag was opgestoken, leken ze vanuit het niets zomaar ineens aan te zijn komen waaien. Niet alleen Maasoord werd getroffen door dit natuurgeweld. Op andere scholen kwamen soortgelijke figuren uit de lucht vallen. Van het ene op het andere moment namen zij het bewind over van de zittende bestuurders. Het curatorium, zoals het oude schoolbestuur van Maasoord zichzelf gewichtig noemde, verloor op slag alle gewichtigheid en verschrompelde onder de aanblik van zulke kolossale figuren.

Onder de bezielende leiding van dit curatorium, met aan het hoofd dominee Paulussen, was het een tijd lang goed gegaan op Maasoord. Zij zagen zorgvuldig toe op het juiste geloofsgehalte en zagen wijselijk af van verdere inmenging. Maar alles wat goed was,

kon natuurlijk nog veel beter. Deze natuurwet ging ook op voor Maasoord. Curatoren hadden afgedaan. Zij waren veelal ouderwetse notabelen of huisvrouwen op leeftijd, de eersten met pensioen en de laatsten met weinig omhanden, die graag curator waren om te zorgen dat de Bijbelse Bron van de school niet opdroogde en waar iedereen vooral bij het solliciteren naar hartenlust van dronk. Hoe ondenkbaar ook, de curatoren deden dat belangeloos, op het jaarlijkse etentje met dominee Paulussen na natuurlijk.

Zo niet Egbert Litjes. Na het huwelijk van Maasoord met de VMBO bruidegommen, in elkaars armen gedreven door de Haagse stormkracht, was er ineens Maasoorden, een huishouden met zes locaties, omdat iedereen weet dat alles wat groter is, vanzelf ook beter wordt. Het beheer van zo'n ménage à six overlaten aan welwillende leken was natuurlijk ondenkbaar, vooral ook omdat ze na de wervelwind de baas werden over nog vijf van zulke huishoudens met nog weer meer bruidegommen. Tot overmaat van ramp kregen ze ook nog eens de zeggenschap over alle beschikbare huishoudgeld, terwijl ze eerst alleen maar de zeggenschap hadden over de Blijde Boodschap en de vrijwillige ouderbijdrage. Zoiets groots besturen met de mammon op de loer kon natuurlijk niet voor des keizers baard, of die van de Allerhoogste. Ook al was het op al die scholen een tijd lang even goed gegaan als op Maasoord, de tijdgeest schreeuwde om een beroepsbestuurder die het verre van belangeloos deed. Zo'n professional was Egbert Litjes. Hij hoorde de schreeuw en snelde af op de uitgelezen kans om het peil van het christelijk onderwijs van dominee Paulussen en dat van zijn eigen jaarinkomen aanzienlijk te verhogen.

Tijdens het jaarlijkse etentje vond een stille revolutie plaats. De dominee kondigde aan dat het zijn laatste avondmaal zou zijn. Hij werd uitbundig geprezen en bedankt voor zijn pro Deo werk. Zijn plaats werd ingenomen door Egbert Litjes, die van het besturen van zes megascholen een dagtaak maakte, er en passant zes nieuwe Rectoren bij uitzocht vanuit eigen kring en deze aanstelde zodra de gelegenheid zich voordeed. Deed die zich niet voor, dan zocht hij die wel. Zo bracht hij Henri mee naar Maasoord. Egbert Litjes was iemand met Zeeuwse wortels en de bijbehorende drang om het eigen hoofd hoog boven water te houden en met goede contacten in Den Haag. Iemand dus, die al worstelend en watertrappelend anderen onder zich had weten te houden en zelf triomfantelijk ver boven zeeniveau was uitgestegen.

Egbert mocht zich Voorzitter van de Raad van Bestuur noemen en werd als enig lid van deze raad aangesteld met de zeggenschap over alles en iedereen. Als eerste beleidsdaad deelde hij zichzelf een Vorstelijk honorarium, Koninklijke bemoeizucht en Goddelijke almacht toe. Als tweede beleidsdaad schoof hij de curatoren aan de kant en verving die door een heuse Raad van Toezicht met drie bestuurlijke grootheden. Alle drie onderhielden ze nauwe vriendschapsbanden met de Voorzitter van de Raad van Bestuur en alle drie hadden een onmetelijk vertrouwen in de heer Litjes. Zo werd het besturen van het nieuwe, grote Maasoorden en de overige me-gascholen vakkundig overgelaten aan de expertise van Egbert Litjes.

Die expertise was enorm. Hij bracht de reputatie van bekwaam bestuurder met zich mee. Zijn talenten waren uitzonderlijk en hij begroef ze niet. De meest zichtbare was zijn ontembare drang naar vernieuwing, met inzichten over de geestvulling van het kind van een gehalte dat ver boven de pet van gewone docenten uitging. De minst zichtbare was de ontembare drang van zijn hormonen, met een amoureuze levenswandel van een gehalte dat elke andere man te gronde zou richten. Dit laatste schijnt normaal te zijn voor mensen met veel macht en daar kan je maar beter niets van zeggen. Hun tomeloze energie moeten zij toch ergens aan kwijt. Egbert vond die onontbeerlijke uitlaatklep niet alleen, maar wel vooral, in Madelief, een bouwkundige die hij na zijn benoeming als derde beleidsdaad had aangesteld. Er moest volgens Egbert veel verbouwd worden in al zijn scholen.

Egbert Litjes was een vijftiger die eruitzag als een te lang jong gebleven playboy. Nauwgezet spoelde hij het grijs uit zijn haar en modelleerde zijn lokken zo, dat ze losjes golvend naar achter toe over zijn hoofd heen leken te vallen, zoals de natuur dat had moeten bedoelen. Als hij Maasoorden bezocht, een zeldzaamheid, dan flaneerde hij losjes met een leren jasje over zijn krijtstreep of soms speels over zijn schouder hangend door de gangen. Hij deed heel voorkomend tegen vrouwen en nogal gereserveerd tegen mannen, behalve tegen Henri Koudijs. Egbert en Henri waren bestuurlijk uit hetzelfde hout gesneden. Alles moest beter, doelmatiger en vooral zoals zij het wilden.

De oude rector was bepaald niet enthousiast geweest over de nieuwe plannen. In de tijd van het oude bestuur zou zijn opstelling doorslaggevend zijn geweest. Curatoren lieten het wel uit hun

hoofd om een rector meer voor te schrijven dan de goede editie van Het Woord, de NBG vertaling uit 1951 met het harde, zwarte koft. Maar tegen de Voorzitter van de Raad van Bestuur met goede contacten in Den Haag waren de curatoren niet opgewassen en de oude rector al helemaal niet. Ook al had hij zich na het nodige verzet bij de situatie neergelegd, de oude rector kon toch niet blijven, besloot Egbert. Had hij maar enthousiaster moeten zijn. “Wie begint er nou aan zoiets groots en zoiets nieuws,” vroeg hij tijdens hun eerste etentje aan Madelief, “met een scepticus als vaandeldrager?” Egbert kwam het de oude rector zelf vertellen. En hij had nóg een verrassing.

“Dag Bert.”

“Kom je me nog een keer de wet voorschrijven?”

“Nee. De wacht aanzeggen. Jij zal het beloofde land van Litjes niet zien, Bert.”

“Ik weet dat ik je in de weg zit. Dat blijf ik het liefst nog twee jaar doen. Daarna ga ik met pensioen.”

“Nee Bert, dat pensioen begint nu. De nieuwe staat al in de coulissen. Je kent hem misschien wel. Henri Koudijs.”

“Ik wil nog niet weg. Trouwens, als je mij niet meer wil, kan één van de conrectoren toch...”

“Ik wil iemand van buitenaf. Vers bloed. Bij een nieuwe schoolorganisatie kan je de oude schoolleiding niet gebruiken.”

“Schoolleiding? Het gaat toch alleen om mij?”

“Beter allemaal, Bert. De oude schoolleiding vormt één geheel. Dat kan je ook beter als één geheel vervangen. Ik weet wat saneren is, geloof me.”

“Waarom de conrectoren? Wat hebben die mensen verkeerd gedaan? Ik vertik het. Ik ga niet weg. En zij ook niet.”

Het duurde even voor Egbert antwoord gaf. Liever zei hij het niet, maar het was ook om andere redenen wel eens tijd voor een volledige wisseling van de wacht. Over de oude directie deden allerlei praatjes de ronde. Het was een Maasoordse kliek geworden, werd hier en daar gefluisterd, die elkaar de mooie baantjes hadden toegevoerd. Ze waren teveel met elkaar gaan klitten, hielden veel te uitbundige verjaardagsfeestjes die vaak eindigden in dronkenschap en liederlijkheid. Zelfs in vakanties zocht men naar verluidt dezelfde bestemmingen op, liefst aan de Ardèche. En aangestoken door de Franse losbandigheid werden de nachten, zo ging het gerucht, in

wisselende samenstelling met elkaar doorgebracht. En daar bleef het niet bij. Eén conrector zou tijdens het brugklaskamp alle nachtelijke uren de tijd genomen hebben om in het bed van een begeleidende moeder het programma van de volgende dag door te spreken. De moeder zou hier geen enkel bezwaar tegen hebben gehad, integendeel zelfs, maar boze tongen beweerden dat de bespreking een nogal heftig karakter had gekregen. Een andere conrector, die belast was met het drugsbeleid, zou een te grote aandrang hebben vertoond om ervaringsdeskundige te worden. Er werd al gesproken over het Zevenkoppig Beest van Maasoord. Voldoende aanleiding, vond Egbert, om er rekening mee te houden dat het nieuwe Maasoorden in verval kon raken nog voor het was begonnen. Waar rook was, was vuur en zelfs als het niet waar was deden zulke geruchten de school geen goed. Dat begreep Bert toch ook wel.

Bert begreep dat niet.

“Van wie heb jij al dit fraais?”

“Als ik daar iets over zeg, beschaam ik het vertrouwen van mensen.”

“Vertrouwen? Verzinsels! Judas is hier een heilige bij. Jij hoort allerlei smerige aantijgingen over ons aan, maar je wilt niet zeggen van wie. Hoe kunnen we ons dan verweren?”

“Je hoeft je niet te verweren. Niemand spreekt hier meer over, ook mijn anonieme bron niet en voor jou en de anderen regelen we het netjes. Dan gaat het vuurtje vanzelf uit.”

“Denk je dat ik zo weg wil?”

“Wat wil je dan?”

“Die kwaadspreker hier voor me zien. En hem bij zijn kladden grijpen. Kijken of hij het dan nog durft te herhalen.”

“En er zo een kwestie van maken? Als dat naar buiten komt is de boot aan. Dan kunnen we Maasoorden wel begraven. Ik weet ook niet of er dan nog wat te regelen valt. Bovendien staat mijn besluit vast, of die geruchten nou worden ontzenuwd of niet. Op een nieuw schip hoort een nieuwe kapitein en die kiest zijn eigen bemanning.”

“Dat is een regelrechte kaping.”

“Grijp je kans Bert, je zit nog een paar jaar van je pensioen. Nu eruit stappen is voor iedereen het beste. Met wat ik in gedachten heb, word je daar niet slechter van en zo kan Maasoorden aan zijn nieuwe vaart beginnen. Denk er even over na en laat het me weten. Ik moet nu terug naar het bureaugebouw voor een bouwoverleg.”

Egbert stond op, stak zijn hand uit naar de oude rector, pakte toen de rector die negeerde met dezelfde hand zijn leren jasje van een stoel, sloeg dit achteloos over zijn rechterschouder en hield het, met de wijsvinger van zijn rechterhand door het lusje gestoken, op zijn plaats. Hij liep naar de deur van de rectorkamer, deed die open, stapte de kamer uit en deed de deur achter zich weer zachtjes dicht. Hij leek even in gedachten. Toen verscheen er een dromerig lachje op zijn gezicht. Hij modelleerde zijn haarlokken met de vingers van zijn linkerhand wat naar achteren en kwam in beweging. Het bouwoverleg was met Madelief, de twintig jaar jongere, talentvolle medewerkster met een architectenopleiding. Egbert stond erom bekend dat hij voor alles altijd het beste wilde. Haar bouwadviezen waren van hoog gehalte en Egbert had gemerkt dat zij over nog veel meer talenten beschikte.

De oude rector stond op ontploffen. Dat was hem door het ruitje naast de deur van zijn kamer aan te zien. Hij ijsbeerde voor zijn bureau langs, bleef even stilstaan voor het raam dat uitzicht gaf op de parkeerplaats, groette niet terug toen Egbert vlak voor hij in zijn zilvergrijze leaseauto stapte nog de hand opstak, liep terug naar zijn bureau waar hij driftig naar iets leek te speuren en denderde de docentenkamer in.

“Het Beest van Maasoord. Die man gelooft in sprookjes,” gromde hij tegen Agaath, de latere echtgenote van Stijn en docente tekenen op Maasoord, terwijl hij met zijn bruin gerookte vingers een sigaret uit haar pakje nam, deze opstak en terugliep naar zijn kamer. Dit keer ging de deur veel minder zacht dicht.

In de pauze nadien leek zijn woede wat bekoeld. Hij excuseerde zich bij Agaath voor het ongevroegde gebruik van haar pakje sigaretten en legde haar uit wat zijn ongenoegen teweeg had gebracht. Anderen luisterden gretig mee.

“Ik denk wel dat ik weet waar dit vandaan komt,” zei hij voor iedereen hoorbaar. “Het Beest van Maasoord, met zeven koppen, maar dan wel volgens de vijfde colonne.” Sjors Neuman, de in Praag verliefd geworden docent, stond op en liep weg.

Er was sprake, zo was algemeen bekend, van de nodige rancune onder ambitieuze leden van het personeel, die op het oude Maasoord niet in aanmerking waren gekomen voor een directiefunctie. De meest gefrustreerde van deze leden was Sjors Neuman. Sjors had gesolliciteerd toen er een nieuwe conrector moest komen, maar

Sjors kwam niet uit Maasoord. Sjors fluisterde na zijn afwijzing tegen iedereen die het wilde horen, dat dit aan zijn herkomst lag. Dat moest wel, zei hij erbij, want hij was toch vele malen bekwaamer dan zijn rivaal. Sjors had dit verlies maar moeilijk kunnen verteren en had formeel de gang van zaken betwist. Bij het oude curatorium had hij tot zijn verbijstering geen gehoor gekregen.

Sjors beschikte over een onwrikbare overtuiging van zijn eigen capaciteiten, had een superieure minachting voor die van anderen en vertoonde een mateloze afkeer voor iedereen die zijn onmetelijke vermogens niet wilde zien. Hij had ook een afkeer voor het hok van Verhulst.

Er waren ook daarvoor al wel geruchten geweest over vriendjespolitiek en voorkeursbehandeling, maar na de afwijzing van Sjors hadden deze geluiden gaandeweg mythische proporties aangenomen. Het duurde niet lang of er waren zelfs verhalen rondgegaan over Het Beest van Maasoord met zeven koppen. De zes van de schoolleiding en een zevende kop, de verzameling van iedereen die, naar hij vermoedde, zijn afwijzing met grote opluchting had toegejuicht.

Of het nu waar was of niet, het kwam de eenkoppige Raad van Bestuur kennelijk goed uit om het verhaal serieus te nemen. De boel moest maar eens flink worden opgeschud, de Augiasstallen moesten hoognodig worden gereinigd en de Herculiaanse schoonmaker bij uitstek was Henri Koudijs. Henri Koudijs had zijn reinigend vermogen al eerder getoond, als puinruimer op een andere school, en wel zodanig dat zelfs de muren van deze school er bijna onder waren bezweken. Zo'n formidabel iemand was hoognodig voor het puin van het oude Maasoord en Henri Koudijs gaf daarbij de voorkeur aan nieuwe bezems.

De professionaliteit van Henri Koudijs droop van hem af. Naast zijn driedelig zwarte maatpak had hij een keurig getrimd ringbaardje, een aangemeten glimlach, een tijdloos metalen brilletje met daarachter schijnvriendelijke ogen en een bestudeerd statige gang. Zijn kamer liet hij inrichten met meubelen die niet zouden mistaan in een notariskantoor. Hij straalde de betrouwbaarheid uit van een bankier van Lehman Brothers.

Met het machtswoord van Egbert en de betrouwbaarheid van Henri werd de aftocht van de oude rector netjes geregeld. Dat was één. De conrectoren deden daarna sterk denken aan kleine neger-tjes. Eén ging er net als Bert vroegtijdig met pensioen, een tweede

ging elders iets anders doen. De derde verslikte zich in een lijntje en de vierde vergiste zich in een Trijntje. Toen was er alleen nog Koos Waterman.

Als enige van de schoolleiding woonde Koos niet in Maasoord en voor hem was er de nodige clementie. Koos mocht verder met wat hij al deed, zijn werk als examensecretaris, maar hij maakte geen deel meer uit van de schoolleiding. Zo brachten Henri en Egbert het vermeende directieveral binnen een goed jaar tot staan en kwam er een einde aan de verwerpelijke platte bestuursvorm van Maasoord. In zijn dankwoord in het personeelsblad aan de oude schoolleiding sprak Henri vooral over zijn verbazing dat er met een staf die zo weinig afstand had genomen en zomaar wat had gedaan nooit rampen waren gebeurd.

“Hij is zelf een ramp,” was het commentaar van mijnheer Verhulst geweest.

Al snel maakte Sjors Neuman deel uit van de nieuwe staf en werd Directeur Onderwijs. Een betere positie om de zevende kop van het Beest te lijf te gaan was niet denkbaar. Sjors werd hoofdverdelger en Henri hielp hem daarbij. Henri's eerste daad was om het oude, degelijke Maasoord in drie moten te hakken, een bovenbouwmoet, een middenbouwmoet en een onderbouwmoet, met voor elke moet een moothoofd. Door te verdelen en te heersen hoopte hij de gevaarlijkste kop van Het Monster uit zijn tent te kunnen lokken en zo een kop kleiner te kunnen maken. Stijn hield toen zijn kop nog ingetrokken.

Voor de onderbouw en de middenbouw vond Henri al snel twee moothoofden van buitenaf, twee lichtgewicht vazallen. Net als Henri hadden beiden een VMBO verleden en ze waren dolblij met hun benoeming en nog blijer met Henri. Ze beloofden hem eeuwige trouw en permanente volgzzaamheid. Ten aanzien van hun eigen kritische denkvermogen konden ze hem met de hand op het hart geruststellen: dat hadden ze niet.

Het moothoofd bovenbouw was het grootste probleem. Volgens Sjors zat daar het meeste kwaad, dus moest het een zwaargewicht zijn, liefst ook van buitenaf, die zich wist te weren maar tegelijk gedwee genoeg was voor Henri. Zo iemand vond je niet zomaar.

Door de driedeling werd alles voor iedereen anders, ook voor mijnheer Verhulst. Zijn huiskamer vond in de ogen van Henri geen genade. Hoewel openlijke samenscholingen al werden vermeden, bleef

het volgens Henri en vooral volgens Sjors een potentieel broeinest van weerbarstigheid. Dus werd de kamer van mijnheer Verhulst omgebouwd tot een prachtige loge met een hoge balie en daar bovenop een glazen schuifwand met daarachter, behalve mijnheer Verhulst, twee nieuwe gezichten van mensen die op de andere locaties boven-talig waren geworden. De deur stond niet meer open, de schuifwand bleef dicht en bij het passeren mimeerde het personeel nog slechts “goedemorgen.”

Ter compensatie werd mijnheer Verhulst gepromoveerd tot hoofdconciërge. Dat bleek al snel de hoogste rang in de laagste echelon te zijn. Daarmee kwam een einde aan zijn positie van spin in het web op het oude Maasoord. Hij werd net als iedereen medewerker en dan ook nog medewerker in de onderste categorie. En van medewerkers werd tot in de hoogste categorie verwacht dat zij uitvoerden wat zij opgedragen kregen. Meedenken werd niet langer op prijs gesteld. Het informele gezag van een conciërge die in elke vezel van de school zat, de smeerolie van Maasoord, was natuurlijk een onwenselijk en zelfs bedreigend element binnen een goed gestroomlijnde organisatie. De camera die in de loge werd aangebracht voorkwam verder onheil.

“Waar is hij nou bang voor?” vroeg mijnheer Verhulst, toen het stof van de verbouwing en het decreet van bovenaf waren neergedaald, nogal verslagen aan iedereen die nog binnen durfde te komen.

“Voor jou, Sjaak. En vooral voor ons. Hij kan het goed vinden met Sjors en die liep hier ook altijd voorbij.”

“Hoe kan je nou leiding geven als je er niet bij hoort?” Hoofdschuddend was hij verder gegaan met het wegruimen van een nieuw aangeleverde voorraad toets papier. Hij deed er veel langer over dan gebruikelijk. Voorheen had hij zichzelf altijd opdrachten gegeven en dat was altijd goed gegaan. Het uitvoeren van opdrachten van anderen was nooit zijn sterke kant geweest. Vóór de fusie was hij tijdens de lesdag vooral druk geweest met het beperken van zijn werkzaamheden tot het minimale. Ná de fusie had hij er zijn handen vol aan om voortdurend een drukbezette indruk te maken. Men mocht eens denken dat hij niets deed. Als hoofdconciërge werden zijn handen nog voller. Het delegeren van taken aan de toegevoegde hulpconciërges en het toezicht op de uitvoering hiervan, was meer dan een dagtaak.

“Ik kom aan mijn eigen werk niet meer toe,” mopperde hij tegen

iedereen die nog naar hem durfde te luisteren. “De hele dag kan ik achter hun kont aanzitten. Wat zij met zijn tweeën doen deed ik vroeger alleen in de helft van de tijd.”

“Dan doet hij het toch zelf,” was de gekrenkte reactie van zijn hulpjes.

De niet aflatende inzet van mijnheer Verhulst om zijn ondergeschikten aan het werk te krijgen, werd steeds meer gedwarsboomd door hun toenemende onwil om zich voor hem in te spannen. Hun ongenoegen over het vermeende gebrek aan inzet van mijnheer Verhulst zelf zag hij als een vorm van afgunst en daarmee voelde hij zich in zijn positie bedreigd. Kwam hij voorheen nog wel eens van zijn toen nog onbetwiste stek om het onvermijdelijke te doen, na de fusie werd hij beducht voor de concurrentie en bleef hij steeds hardnekkiger angstvallig op zijn post achter de balie.

Dit zette des te meer kwaad bloed bij zijn twee metgezellen, die op hun beurt steeds minder geneigd waren om dingen aan te pakken. Zij beklagden zich bij hun direct leidinggevende, Marjo, een door Henri benoemde parttime studente facilitaire dienstverlening. Deze afdeling was door Henri in het leven geroepen om alles wat vroeger vanzelf en ongevraagd ging een professioneler karakter te geven. Op het oude Maasoord meldde je een flikkerende TL lamp bij Verhulst en werd hij nog dezelfde dag vervangen. Op het nieuwe Maasoorden kwam er een speciaal formulier voor zulke zaken en duurde het een week of gebeurde het helemaal niet. Marjo was bij toeval ook een indertijd door mijnheer Verhulst vertroetelde oud-leerlinge van Maasoord. Het was aan Marjo om het ontstane ongenoegen binnen de perken houden.

“Ik krijg de indruk dat jullie niet zo veel voor elkaar over hebben, klopt dat?” vroeg Marjo, die tijdens haar opleiding geleerd had opponenten in een conflict vriendelijk en uitnodigend aan te sporen tot zelfreflectie. Op haar gezicht stond een stralende glimlach.

“Wij wel voor hem, hij niet voor ons,” klonk het bot uit de monden van de hulpjes.

“Hoe kijk eh... jij daar tegenaan, eh... Verhulst.” Marjo’s aarzelen-de optreden leek voort te komen uit haar onwennigheid om mijnheer Verhulst aan te spreken als haar ondergeschikte. Haar glimlach was al een stuk minder stralend.

“Als zij doen wat ik vraag, dan is er geen probleem. En doen ze dat niet, dan is er wat mij betreft nog steeds geen probleem. Dan gebeurt het gewoon niet. Ik zit daar niet mee.”

“Maar ik wel,” zei Marjo. “Het is mijn taak om te zorgen dat alles hier vlekkeloos verloopt en dat jullie de dingen doen als een team.”

“Een team?” riep mijnheer Verhulst uit. “Ik ben nog nooit van mijn leven een team geweest. Ik ben de conciërge van Maasoord en dat wil ik liefst nog jaren blijven. Als jij zo graag een team wil, dan neem jij ze toch mee. Van mij hoeven ze hier niet te zitten.”

“Maasoorden,” corrigeerde Marjo hem afgemeten. Van Marjo’s glimlach was niets meer over.

“Helaas wel ja,” zei Verhulst. “Het oude Maasoord ken jij ook nog en dat was een stuk gezelliger. Jijzelf trouwens ook.”

“Ik ga er persoonlijk op toezien,” zei Marjo, die nu rood aanliep, “dat jullie elkaar bij alles wat er moet gebeuren zo goed mogelijk aanvullen.”

Van de aanvulling kwam weinig terecht. Nieuwe gesprekken volgden, het ongenoegen nam alleen maar toe en Marjo begon zelf maar de steken op te rapen die haar ondergeschikten lieten vallen. “Als ik het rapporteer denken ze straks nog dat het aan mij ligt,” wees zij resoluut die mogelijkheid af. De beoogde en bejubelde verbetering in doelmatigheid moest bij de nieuw ingerichte facilitaire dienst duidelijk nog vorm krijgen.

Wat wel vorm kreeg was de totale facelift van alles in en buiten de school. De onzichtbaarheid van de nieuwe Rector overtrof de zichtbaarheid van de oude met een factor tien. Daar stond tegenover dat de aandacht van Henri Koudijs voor de zichtbaarheid van de school ook tien keer groter was. In zijn eerste jaar besteedde Henri Koudijs al zijn tijd en aandacht aan uiterlijkheden. Een school moest zichzelf verkopen en daar hoorde een mooie verpakking bij. Zo werd de nieuwe naamgeving van de school opgeluisterd met de onthulling van een allesomvattend, verantwoord nieuw logo, ontworpen door een gerenommeerd designbureau voor een prijs die garant stond voor kwaliteit. De hele operatie kostte twintigduizend euro.

Na de onthulling namen de ontwerpers uitgebreid de tijd om het verbluffende logo aan het beeldblinde personeel uit te leggen. En passant prezen zij hun opdrachtgever voor diens idee om het voor alle locaties een eigen kleur te geven. Dit logo zou het oude logo, een knap stukje werk van leerlingen, personeel en curatorium onder de bezielende leiding van Agaath dat niets had gekost en zijn beeldtaal onmiddellijk prijs gaf, voortaan vervangen. Door

interventie van het personeel ging de oude voorraad aan briefpapier enzovoorts niet naar de vuilverbranding maar naar armlastige scholen in Roemenië. Daar waren logo's nog van minder belang. Tegen Agaath, die verhaal ging halen, zei hij ter verdediging dat als iets niets kostte, het ook niets kon zijn.

Tussen Henri en Agaath kwam het hierna nooit meer goed. Haar tweede aanvaring was ruim een jaar later, op secretaresse dag. Een secretaresse, exclusief beschikbaar voor de Rector, was natuurlijk onontbeerlijk. Toen de heer Koudijs halverwege de morgen met een grote bos bloemen het directiepand wilde betreden, ging hij over de door de regen glad geworden tegels voor de ingang, ongelukkig op zijn gezicht. Agaath zag dit zelf niet gebeuren, maar de klas in haar lokaal, dat uitzicht gaf op de directie ingang, zat op de eerste rang. Een lachsalvo klonk op toen ze de glijpartij zagen en het boeket twee meter verder terecht kwam.

“Is er iemand dood?” vroeg een leerling haar onder alle commotie. “Waarom?”

“Ik zag een bloemist in driedelig zwart.”

Agaath keek net op tijd naar buiten om Henri met een pijnlijk gezicht overeind te zien krabbelen en zijn rechterknie te zien inspecteren.

“Joh, dat is geen bloemist, dat is de Rector.”

Agaath schoof snel een raam open en vroeg aan Henri, of hij zich had bezeerd en hulp nodig had. Om haar heen kwam de klas voor de ramen staan. Henri keek verstoord op, raapte de bloemen op en ging zonder iets te zeggen naar binnen. Tien minuten later ging de deur van haar lokaal open en verscheen de Rector in de deuropening. Stijfjes en met de kin omhoog deelde hij haar mee van goede docenten te verwachten dat zij de klas beter in de hand hadden. Daarna liep hij weer weg. Alleen heel aandachtige toeschouwers hadden de kleine hapering kunnen zien in de vloeiende beweging van zijn rechterbeen.

Toen Stijn hiervan hoorde, regelde hij met mijnheer Verhulst, die glunderde bij het vooruitzicht van een withete Koudijs, dat er de volgende morgen in alle vroegte een afgedankte valmat uit het gymnastieklokaal op de stoep van de directie ingang lag. Het telefoonje dat later die ochtend volgde overtrof nog dit vooruitzicht. Maar nee, mijnheer Verhulst had geen idee hoe dat ding daar kwam. En nee, er waren ook geen camerabeelden. Het systeem had er toe-

vallig uitgelegd, zat hem in de nieuwigheid, was al weer in orde. Misschien kwam de valmat uit de afvalcontainer vandaan en waren kwajongens er mee aan de haal gegaan. Hij zou wel navraag doen en wat leerlingen sturen om hem weg te halen.

Mijnheer Verhulst charterde de brutaalste jongens uit de klas van Agaath, die de mat met veel bombarie weer ophaalden. Henri was op dat moment nog onzichtbaarder dan anders. Agaath was heel zichtbaar. Voor de gelegenheid had ze in haar lokaal zelf op de eerste rang plaatsgenomen en ze moedigde de jongens met haar duim omhoog aan, toen ze met de mat boven hun hoofd *Tulpen uit Amsterdam* inzetten en luid zingend de weg terug begonnen af te leggen.

Na alle aandacht voor het logo was er een vlaggenmastenoverleg voor de zichtbaarheid vanaf de straat en kreeg de school na de plaatsing van zeven van zulke masten de grandeur van een meubelboulevard. Er was een geveloverleg voor de visuele herkenbaarheid van het gebouw, met als resultaat een kleurrijke, gevelbrede foto van vrolijk lachende kinderen. Het pleinoverleg moest de leefbaarheid van de schoolomgeving bevorderen en leidde tot een ludieke mozaïekbetegeling met her en der kunstzinnig gegroepeerd, opvallend straatmeubilair met een speeltuinkarakter. En het cateringoverleg waar mijnheer Verhulst slachtoffer van was geworden bracht een verantwoord cateraar de keuken in, met een uitgebreid assortiment aan alles waar Jamie Oliver van gruwelt. Als laatste leidde het interieuroverleg tot de entree van een goed bezoldigde binnenhuisarchitect, om eindelijk eens iets te veranderen aan de achterhaalde indeling van een school in lokalen. Iedereen begreep toch dat lokalen uit de tijd waren en dat er toegewerkt moest worden naar lespleinen, open leercentra en studie nissen in een rijke, digitale leeromgeving.

De oude school was nog gewoon één gebouw geweest, want Maasoord was één school en dan kon je nog met één gebouw toe. Na de fusie werd er een directiegebouw en een noodgebouw aan vastgeplakt, kwamen er drie docentenkamers en werd het personeel bij één van de drie ingedeeld. De andere twee werden al snel verboden gebied voor iedereen die daar niet bij hoorde. Weer een paar jaar later bleken drie afdelingen er toch één teveel, werd dit teruggebracht tot twee en werd er navenant weer verbouwd. Zo veranderde de school in een jarenlange bouwput. Volgens het nieuwe

management stond dit symbool voor het dynamische karakter van Maasoorden.

“Zie het als de proefvaart van een schip dat net van de helling is gelopen,” sprak Henri Koudijs ter verklaring nadien in zijn lustumrede tot het personeel. “Zo’n proefvaart onderneem je om te ondervinden wat allemaal nog beter kan. Het zeeschip Maasoorden is nu voltooid en is van de helling. De huid van het schip is sterk genoeg voor de nieuwe koers die we hebben uitgezet. Maar soms moet je voor een betere stabiliteit aan de indeling van de ruimen iets veranderen. Dat is wat we nu hebben gedaan.” Henri Koudijs was ooit begonnen als docent aan de lagere zeevaartschool en sprak vaak in scheepsmetaforen.

Door zijn niet aflatende en door Egbert aangewakkerde bouwlust toverde hij in een mum van tijd het oude Maasoord om in een futuristisch leerpark met een hoog visionair gehalte. Die visie ging uit van de veronderstelling dat leerlingen een onmetelijke drang hebben om hun leercapaciteit op eigen kracht ten volle te benutten. Die drang werd volgens Egbert en Henri het beste gediend met zelfontplooiing en werd tenietgedaan wanneer docenten zich er teveel mee gingen bemoeien.

“Leer je leerlingen hoe ze moeten leren en je bent er,” zo hield de nieuwe Rector het personeel voor tijdens zijn eerste Nieuwjaarsrede na zijn aantreden. “Elke verdere bemoeienis is funest. Ons devies moet zijn: Leerlingen Leren Leren. $3 \times L = M \text{ M. De Maximale Mens.}$ En dat kan je het beste bereiken door op zoek te gaan naar de persoonlijke leerstijl van het kind. Heb je die ontdekt, dan hoef je het alleen nog maar te coachen.”

“Wat doe ik met leerlingen die nietsdoen hebben als persoonlijke leerstijl?” onderbrak Stijn het bevolgen betoog nogal plotseling. Henri keek verstoord in zijn richting.

“Wat een rare vraag. Dan doe je niets, natuurlijk. Dwingen heeft geen zin, dat weet toch iedereen. Nietsdoen maakt deel uit van de persoonlijke ontwikkeling en zelfrealisatie van de puber. Niets aan doen, eh... hoe is uw naam ook weer?”

“Die kan u nog niet weten,” zei Stijn. “Valk. Stijn Valk. En de uwe?”

De nieuwe Rector trok de wenkbrauwen op.

“Koudijs.” Hij leek even te aarzelen. “Eh... Henri Koudijs.”

“Aangenaam. Wat doe ik dan nog wel, Henri?” vroeg Stijn.

“Hooguit aanmoedigen, mijnheer Valk.”

“Mag dat met een stok?”

“U leeft nog in de middeleeuwen.”

“En jij met je hoofd heel hoog in de wolken,” mompelde Stijn voor zich uit.

“Zei u nog iets, mijnheer Valk?”

“Nee, praat rustig verder.”

Dat deed Henri, zij het bepaald niet rustig. In het vervolg van zijn toespraak steeg hij zelfs hoog boven de door Stijn genoemde wolken uit. Het personeel moest begrijpen dat vooruitgang en verbetering van het onderwijs op Maasoorden afhing van de bereidwilligheid van elk personeelslid om de oude deskundigheid, te weten gedegen vakkennis, los te laten. De nieuwe deskundigheid van een docent was om alleen nog vanaf de zijlijn toe te zien hoe zijn leerlingen zelfstandig onderzochten wat de moderne wereld te bieden had en hoe zij daarin een passende plaats konden vinden. Competenties waren daarbij veel belangrijker dan kennis. Kennis vond je op het internet en leerlingen wisten daar beter de weg op dan een docent. Competenties vond je niet op het internet. Die moesten leerlingen zelf verwerven met docenten als hun wegwijzer.

De verbijsterende eenvoud van dit idee kwam voor de leerlingen van Maasoord en voor het personeel als een openbaring. Waarom hadden ze dat zelf nooit bedacht?